

Janusz Cieszyński

DNK.WK.1743.1.2023
Warszawa, 07 czerwca 2023 r.

**Pan
Wojciech Pawlak**

p.o. Dyrektora

**Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej –
Państwowego Instytutu Badawczego**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Przedstawiam Panu Dyrektorowi Wystąpienie pokontrolne (dalej: *Wystąpienie*) z kontroli planowej przeprowadzonej przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów¹ w Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej – Państwowym Instytucie Badawczym (dalej: NASK, Instytut lub Jednostka) w zakresie działalności finansowej, organizacji i jakości pracy oraz jakości zarządzania instytutem w latach 2020-2023 w NASK. Do *Projektu wystąpienia pokontrolnego* nie złożono zastrzeżeń².

Podstawa prawna:

- art. art. 6 ust. 3 pkt 1, 46 i 47, 48 i 49 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej³;
- art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych⁴ (dalej: *uoib* lub *ustawa o instytutach badawczych*).

NASK jest państwową jednostką organizacyjną, wyodrębnioną pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, która ma prowadzić badania naukowe i prace rozwojowe ukierunkowane na ich wdrożenie i zastosowanie w praktyce. NASK, jako instytut badawczy, nie należy do jednostek sektora finansów publicznych. Jednostka została powołana Zarządzeniem nr 5/93 Przewodniczącego Komitetu Badań Naukowych z 14 grudnia 1993 r.⁵ Instytut działa na podstawie:

- 1) *ustawy o instytutach badawczych*;
- 2) rozporządzenia Rady Ministrów ws. nadania NASK statusu państwowego instytutu badawczego⁶,
- 3) rozporządzenia Rady Ministrów ws. połączenia NASK i Instytutu Maszyn Matematycznych⁷,
- 4) *Statutu NASK*⁸.

Do zadań Instytutu należy w szczególności:⁹ prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych; przystosowywanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki; wdrażanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych w usługach świadczonych m.in. na potrzeby organów bezpieczeństwa i porządku publicznego, bezpieczeństwa państwa oraz bezpieczeństwa jednostek infrastruktury krytycznej; dokonywanie oceny zgodności, prowadzenie procesów certyfikacji oraz działalności normalizacyjnej; prowadzenia działań w cyberprzestrzeni, w tym testów bezpieczeństwa. Ponadto Instytut może prowadzić inną działalność w zakresie dopuszczonym w *Statucie*¹⁰.

Pan Wojciech Pawlak od 19 listopada pełni obowiązki Dyrektora NASK. Poprzednio, dyrektorami Instytutu byli: od 26 lutego 2020 r. do 18 listopada 2020 r. pan Kamil Sitarski oraz od 1 stycznia 2020 r. do 25 lutego 2020 r.: pan Jacek Leśków.

Zastępcami Dyrektora NASK od 1 stycznia 2020 r. byli:

- pani Ewa Niewiadomska-Szynkiewicz – Zastępca Dyrektora ds. Naukowych do 1 marca 2022 r.
- pan Krzysztof Silicki – Zastępca Dyrektora ds. Cyberbezpieczeństwa i Innowacji do 31 grudnia 2022 r.
- pan Bartłomiej Klinger – Zastępca Dyrektora ds. Projektów Administracyjno-Edukacyjnych do 8 marca 2020 r.
- pan Piotr Lichota – Zastępca Dyrektora ds. Projektów Administracyjno-Edukacyjnych do 10 kwietnia 2022 r., a następnie Zastępca Dyrektora ds. Projektów Edukacyjnych i Badań Społecznych do 31 grudnia 2022 r.

Obecnie zastępcy Dyrektora Instytutu to (wg stanu na 6 lutego 2023 r.) są:

¹ Kontrolę od 6 lutego 2023 r. do 27 marca 2023 r. przeprowadzili: Natalia Mikielska – radca, kierownik zespołu kontrolerów, oraz członkowie zespołu: Krzysztof Rasiński – główny specjalista, Krzysztof Berg – główny specjalista. Czynności kontrolne przeprowadzono w siedzibie NASK przy ul. Kolskiej 12, 01-045 Warszawa.

² Pismo NASK z 18 maja 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (14).

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 224 t.j.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 498 t.j.

⁵ Dz. Urz. KBN nr 7, poz.33.

⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 czerwca 2017 r. w sprawie nadania NASK statusu państwowego instytutu badawczego (Dz. U. poz. 1193).

⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie połączenia Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej – Państwowego Instytutu Badawczego i Instytutu Maszyn Matematycznych (Dz. U. poz. 271).

⁸ Aktualny *Statut NASK* został przyjęty decyzją nr 1 Ministra Cyfryzacji w sprawie zatwierdzenia zmian w statucie Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej – Państwowego Instytutu Badawczego z dnia 13 grudnia 2022 r. (Dz.Urz.Min.Cyf. z 2022 r. poz. 23).

⁹ § 6 *Statutu NASK*.

¹⁰ Tj. działalność związaną z podstawową działalnością *Instytutu*, np. organizacja kursów i konferencji (§ 6 ust. 2 *Statutu*) oraz dodatkową działalność w ramach 33 kodów Polskiej Klasyfikacji Działalności, które określono w § 7 *Statutu*.

- pani Magdalena Tarczewska-Szymańska – Zastępca Dyrektora ds. Procesów Administracyjnych od 1 stycznia 2022 r.
 - pan Robert Król – Zastępca Dyrektora ds. Nowych Technologii dla Polityk Społecznych od 1 stycznia 2023 r. (wcześniej ds. Zastosowania Sztucznej Inteligencji i Analiz Danych)
 - pan Michał Karpowicz – Zastępca Dyrektora ds. Naukowych od 7 marca 2022 r.
 - pan Adam Marczyński – Zastępca Dyrektora ds. Cyberbezpieczeństwa i Innowacji od 1 stycznia 2023 r.
 - pan Dominik Kopera – Zastępca Dyrektora ds. Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej od 1 grudnia 2022 r.
- Główną księgową od 1 stycznia do 30 września 2020 r. oraz od 5 października 2020 r. do 31 lipca 2022 r. była pani Anna Grzeszczak. Obecnie stanowisko to zajmuje od 1 sierpnia 2022 r. pani Magdalena Janiszewska.

OCENA KONTROLOWANEGO OBSZARU

[Podsumowanie] Pozytywnie należy ocenić działalność Instytutu dotyczącą obszarów zarządzania, organizacji i jakości pracy oraz finansów pomimo stwierdzonych nieprawidłowości. Instytut jest w dobrej sytuacji finansowej, na co wskazuje wypracowany w latach 2020-2022 znaczny zysk (około 26-38 mln zł rocznie). Potencjał instytucjonalny pozwala na prawidłowe wykonywanie zadań Instytutu. NASK realizuje ambitne plany rozwoju, związane z dostosowaniem organizacji do nowych zadań i wyzwań m.in. poprzez zwiększenie zatrudnienia. Instytut osiągnął bardzo wysoki poziom działalności naukowej i otrzymał jedną z najwyższych kategorii naukowych „A” przyznawanych przez Ministra Edukacji i Nauki w dyscyplinie informatyka techniczna i telekomunikacja. W tym kontekście uwagę zwraca nieliczna kadra naukowa (18 naukowców) i konieczność kontynuowania strategicznych działań Instytutu w celu skutecznego zwiększenia i wzmocnienia badań naukowych. Regulacje wewnętrzne, przyjęte rozwiązania i narzędzia wspierają Dyrektora w prawidłowym zarządzaniu jednostką w sposób zgodny z prawem, efektywny i terminowy. Istotnych zmian i uporządkowania wymaga obszar rachunkowości.

[Finanse] Sytuacja finansowa Instytutu jest korzystana. Wykorzystywane w NASK narzędzia do raportowania umożliwiają wszechstronną ocenę stanu finansowego. W okresie objętym kontrolą wynik finansowy netto Instytutu był dodatni i w 2022 r. wyniósł 38,4 mln zł. Głównym źródłem przychodów w latach 2020-2022 były dotacje – w większości przyznawane przez Ministra Cyfryzacji. Dotacje będą również stanowiły podstawowe źródło przychodu w 2023 r. W zakresie kosztów Instytut najwięcej środków przeznaczył na finansowanie usług obcych (od 1 stycznia 2022 r. do 24 marca 2023 r.: 207,5 mln zł).

Nieprawidłowości stwierdzono w obszarze zasad rachunkowości¹¹ (dalej: *Polityka*), które nie spełniały niektórych wymogów art. 10 ustawy o rachunkowości¹² (dalej: *uor*). Istotną część zagadnień uregulowano w załącznikach do *Polityki*, które nie były zatwierdzone przez Dyrektora NASK – kierownika jednostki. *Polityka* była niekompletna i częściowo nieaktualna w istotnych sprawach¹³. Zastrzeżenia budzi późne przyjmowanie planów finansowych (marzec-czerwiec danego roku budżetowego) w odniesieniu do art. 18 ust. 10 *uoib*, który stanowi, że podstawą gospodarowania przychodami Instytutu jest roczny plan finansowy.

Ponadto nierzetelnie sporządzono sprawozdanie dla Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych za 2022 r. z uwagi na nieprawidłowe dane, a sprawozdanie finansowe za 2020 r. opracowano nieterminowo.

[Organizacja] Rada Naukowa zaopiniowała i zatwierdziła plany działalności. Instytut posiada adekwatną strukturę organizacyjną do wykonywanych zadań. Dyrektor NASK ma możliwość elastycznego kształtowania schematu organizacyjnego, co pozwala na szybkie dostosowanie do nowych wyzwań. W ostatnich latach uwagę zwraca planowany wzrost zatrudnienia NASK – pod koniec 2023 r. w Instytucie mają pracować 1192 osoby (oznacza to wzrost o ponad 66% w stosunku do 2020 r.). *Polityka* kadrowa jest skuteczna, o czym świadczy m.in. duża liczba zatrudnianych pracowników (657 osób w latach 2020-2023). Zastrzeżenia budzi nieliczna kadra naukowa instytutu badawczego (18 osób, tj. 2% wszystkich pracowników). Mimo to NASK jest wiodącym ośrodkiem skutecznie realizującym prace rozwojowe i wdrożeniowe, co potwierdza przyznana w 2022 r. przez Ministra Edukacji i Nauki kategoria naukowa A w dyscyplinie informatyka techniczna i telekomunikacja. Stworzone w NASK systemy związane z odpieraniem zagrożeń w obszarze cyberbezpieczeństwa są wykorzystywane w ABW, 127 innych instytucjach, 13 bankach (ochrona 17 mln kont bankowych) oraz w wielu innych prywatnych przedsiębiorstwach. Instytut prowadzi prace nad przyjęciem

¹¹ Wprowadzone Zarządzeniem nr 334 Dyrektora NASK z 5 stycznia 2018 r. w sprawie ustalenia dokumentacji opisującej zasady rachunkowości przyjęte w Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej – Państwowym Instytucie Badawczym. Następnie zmiany w tym dokumencie zostały wprowadzone Zarządzeniem nr 408 Dyrektora NASK z 25 listopada 2019 r. zmieniającym Zarządzenie Dyrektora NASK nr 334 z dnia 1 stycznia 2018 r. w sprawie ustalenia dokumentacji opisującej zasady rachunkowości przyjęte w Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej – Państwowym Instytucie Badawczym (dalej: *Polityka Rachunkowości*).

¹² Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2023 r. poz. 120).

¹³ np. o której mowa w art. 2 ust. 1-3 *uoib*.

Strategii NASK na lata 2024-2025 dot. działań niezbędnych do otrzymania najwyższej kategorii A+. Rada Naukowa NASK zaakceptowała wskazany kierunek rozwoju.

[Zarządzanie] Regulacje wewnętrzne, narzędzia i rozwiązania są zgodne z przepisami prawa i adekwatne do potrzeb Jednostki oraz pozwalają na sprawne zarządzanie jednostką w celu zapewnienia realizacji celów i zadań. Efekty działań audytu wewnętrznego wspierają Dyrektora w usprawnianiu instytucji, a stosowane w NASK rozwiązania umożliwiają skuteczną komunikację wewnętrzną. Szczególnie pozytywnie należy ocenić promowanie zasad etyki oraz wdrożone elementy zarządzania ryzykiem w kluczowych obszarach. Uwagę zwraca brak przyjęcia strategicznych dokumentów zarządczych w organizacji.

Instytut zrealizował zalecenia pokontrolne z poprzedniej kontroli Ministra Cyfryzacji. Nieterminowo przekazano dane do Krajowego Rejestru Sądowego dotyczące zmiany statutu oraz zatwierdzenia sprawozdania finansowego za 2021 r.

OCENY I USTALENIA SZCZEGÓŁOWE

Finanse

1. [Plany i sprawozdania finansowe] Podstawą zarządzania Jednostką były szczegółowe plany finansowe, pozytywnie opiniowane przez Radę Naukową. Zastrzeżenia budzi fakt, że sporządzano je z opóźnieniem (marzec-czerwiec danego roku obrotowego). Sprawozdania finansowe za lata 2020-2021 opracowano na zasadach wynikających z *uor*. Były one prawidłowo procedowane, tj. badane przez biegłego rewidenta, opiniowane przez Radę Naukową oraz zatwierdzone przez Ministra Cyfryzacji. Jednakże stwierdzono nieterminowe sporządzenie sprawozdania za 2020 r., tj.: 16 lipca zamiast do 30 czerwca 2021 r. (art. 52 *uor* w zw. z § 1 pkt 2 *rozporządzenia zmieniającego terminy sporządzania sprawozdań finansowych*¹⁴).

Zgodnie z art. 18 ust. 12 *uoib* Dyrektor NASK ustalił roczne plany finansowe na lata 2020-2022, które pozytywnie zaopiniowała Rada Naukowa. Dyrektor NASK wyjaśnił¹⁵, że za datę przyjęcia planu uznaje się datę podjęcia uchwały przez Radę Naukową. Plany finansowe przyjmowano w trakcie roku, którego dotyczyły, tj.: 26 czerwca 2020 r., 26 marca 2021 r. oraz 25 marca 2022 r. W trakcie czynności kontrolnych trwały prace nad planem finansowym na 2023 r.¹⁶

Wyjaśniono¹⁷, że wśród źródeł finansowania najistotniejszą pozycję stanowią dotacje od Ministra Cyfryzacji. W tym zakresie trwają uzgodnienia dotyczące zakresu prac oraz wysokości kosztów pośrednich. Plan finansowy będzie mógł zostać sporządzony dopiero po ich zakończeniu (na podstawie potwierdzonych kosztorysów zleczonych dotacji). Ponadto Dyrektor NASK¹⁸ zwrócił uwagę na fakt, że Instytut nie jest jednostką sektora finansów publicznych i nie obowiązują go rygory określone w ustawie o finansach publicznych¹⁹ (dalej: *ufp*) dotyczące prowizorium budżetowego. Działalność NASK ma charakter ciągły i jest kontynuowana w oparciu o poprzedni plan finansowy i regulacje wewnętrzne. Po zakończeniu czynności kontrolnych Dyrektor Instytutu przedstawił²⁰ roboczą wersję planu finansowego na 2023 r., która zostanie przekazana do zaopiniowania Radzie Naukowej.

Jednostka sporządziła sprawozdanie za 2020 r. po terminie określonym w art. 52 *uor* w zw. z § 1 pkt 2 *rozporządzenia zmieniającego terminy sporządzania sprawozdań finansowych*, tj.: 16 lipca 2021 r. zamiast do 30 czerwca 2021 r. Wyjaśniono²¹, że miało to charakter incydentalny. W kolejnym roku sprawozdanie za 2021 r. zostało sporządzone w terminie, tj. 29 czerwca 2022 r.

Ponadto sprawozdania finansowe za lata 2020-2021 zawierały informacje wymagane przez *uor* dotyczące: bilansu; rachunku zysku i strat; zmian w kapitale; przepływów pieniężnych; dodatkowych informacji i objaśnień. Oba dokumenty były badane przez biegłego rewidenta (22 lipca 2021 r. za 2020 r. oraz 30 czerwca 2022 r. za 2021 r.). Sprawozdania zostały też pozytywnie zaopiniowane przez Radę Naukową (4 sierpnia 2021 r. za 2020 r. oraz 15 lipca 2022 r. za 2021 r.). Z kolei Minister Cyfryzacji zatwierdził sprawozdania finansowe NASK za lata 2020-2021 odpowiednio: 10 września 2021 r. oraz 19 sierpnia 2022 r. Po zakończeniu czynności kontrolnych Instytut przedstawił finalną wersję sprawozdania finansowego za 2022 r. w zakresie bilansu oraz rachunku zysku i strat²².

Mając na uwadze późne przyjmowanie planów finansowych (marzec-czerwiec) należy wskazać, że podstawą gospodarowania przychodami Instytutu jest roczny plan finansowy (art. 18 ust. 10 *uoib*).

2. [Przychody, koszty i wynik finansowy] Sytuacja finansowa Instytutu jest korzystna. Główne źródło przychodu stanowiły dotacje. Z kolei po stronie kosztów były to usługi obce oraz wynagrodzenia. Wynik finansowy Instytutu w latach 2020-2022 był dodatni. W NASK zgodnie z art. 19 *uoib* funkcjonowały odpowiednie zakładowe fundusze, tj.:

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia innych terminów wypełniania obowiązków w zakresie ewidencji oraz w zakresie sporządzania, zatwierdzenia, udostępnienia i przekazania do właściwego rejestru, jednostki lub organu sprawozdań lub informacji z dnia 26 marca 2021 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 572).

¹⁵ Pismo NASK z 2 marca 2023 r. znak: DAW.091.2.2023.MWI (6).

¹⁶ Według stanu na 1 marca 2023 r. NASK.

¹⁷ Pismo NASK z 2 marca 2023 r. znak: DAW.091.2.2023.MWI (6).

¹⁸ Pismo NASK z 2 marca 2023 r. znak: DAW.091.2.2023.MWI (6).

¹⁹ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1634).

²⁰ Załącznik nr 1 do pisma NASK z 31 marca 2023 r. znak: DAW.091.2.2023.MWI (13).

²¹ Pismo NASK z 2 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (6).

²² Załącznik nr 2 do pisma NASK z 31 marca 2023 r. znak: DAW.091.2.2023.MWI (13). Dokument nie był przedmiotem oceny prawidłowości jego sporządzenia ze względu na fakt otrzymania go po zakończeniu czynności kontrolnych.

statutowy, rezerwowy oraz fundusz świadczeń socjalnych. Wypracowany w latach 2020-2021 zysk zwiększał stan niektórych funduszy, tj.: rezerwowego, nagród, stypendialnego, zakładowego funduszu świadczeń socjalnych oraz badań własnych. Ponadto nie stwierdzono nieprawidłowości w zarządzaniu obszarem należności i zobowiązań.

NASK w latach 2020-2021 osiągnął dodatni wynik finansowy netto, tj. około 26,6 mln zł i 27,9 mln zł. Zysk został przeznaczony za zgodą Ministra Cyfryzacji²³ na zwiększenie stanu funduszy: rezerwowego; nagród; stypendialnego; zakładowego funduszu świadczeń socjalnych oraz badań własnych. Za 2022 r. również osiągnięto dodatni wynik finansowy w 2022 r., tj.: około 38,4 mln zł²⁴.

Przychody NASK w 2020 r. wyniosły 464,3 mln zł, z czego główna pozycja, tj. *dotacje*, wyniosła 337 mln zł (73%). W kolejnym roku nastąpił spadek przychodów do poziomu 407,2 mln zł, z czego pozycja *dotacje* wyniosła 279,5 mln zł (69%). Spadek przychodów spowodowany był otrzymaniem w 2020 r. jednorazowych dotacji w kwocie 50 mln zł na finansowanie mobilnych pracowni komputerowych – działanie nie było finansowane w kolejnym roku²⁵.

Przychody Instytutu w 2022 r.²⁶ wyniosły 600,8 mln zł, z czego *dotacje* stanowiły 408 mln zł (68%). Wzrost przychodów wynikał z liczby i wartości dotacji obsługiwanych przez Instytut w 2022 r. oraz z usług świadczonych komercyjnie w zakresie cyberbezpieczeństwa²⁷.

Koszty Instytutu w 2020 r. to 430,3 mln zł, w tym główne pozycje: wynagrodzenia 95,6 mln zł (22%) i usługi obce 237,4 mln zł (55%). W kolejnym roku nastąpił spadek kosztów do poziomu 370,5 mln zł, w tym główne pozycje: wynagrodzenia 104,5 mln zł (28%) i usługi obce 150,4 mln zł (41%). W 2022 r. koszty Instytutu²⁸ wyniosły 552,4 mln zł, a główne pozycje to: usługi obce 207 mln zł (37%) oraz wynagrodzenia 140,5 mln zł (25%).

Na dzień rozpoczęcia kontroli (6 lutego 2023 r.) stan należności NASK wyniósł około 5.323.866 zł, w tym wymagalne 3.150.779 zł. Stan należności wymagalnych związany był z przełomem roku, który w ocenie Kontrolowanego²⁹, jest okresem rozliczania projektów, dużych umów oraz zbiorczego wystawiania kar umownych. Dyrektor NASK wyjaśnił³⁰, że w celu zmniejszenia ich stanu podejmuje się szereg działań, m. in: kontakt telefoniczny z dłużnikami; wysyłanie maili przypominających; wysyłanie pism – wezwań przedsądowych; wszczynanie postępowań sądowych i egzekucyjnych; obsługę postępowań upadłościowych, układowych itp. W NASK funkcjonuje również *Procedura windykacji przedsądowej należności NASK-PIB*³¹.

Na 6 lutego 2023 r.³² zobowiązania NASK wyniosły około 16.784.684 zł, z czego 15.934.794 zł było przeterminowanych ponad 120 dni. Kontrolowany wyjaśnił³³, że zobowiązanie w kwocie 15.933.735 zł dotyczy jednej faktury płatnej w 36 równych częściach³⁴. W systemie figuruje jako przeterminowana, gdyż nie ma możliwości ustawienia kilku terminów płatności dla jednego dokumentu/faktury. Zatem faktycznie opóźnienia w zakresie tej płatności nie występują (są dokonywane zgodnie z umową/harmonogramem). Dyrektor NASK podał³⁵, że bieżący monitoring stanu zobowiązań jest przeprowadzany w ramach cotygodniowych spotkań wybranych osób pionu finansowego. W ich trakcie prezentowany jest stan środków pieniężnych, raport wiekowania zobowiązań oraz zestawienie zatwierdzonych płatności.

W Instytucie wg stanu na 6 lutego 2023 r. funkcjonowały wszystkie obowiązkowe fundusze określone w art. 19 ust. 1 *uoib*, tj.: statutowy (61.746.067 zł³⁶); rezerwowy (119.252.982 zł); zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (766.964 zł). Ponadto wg stanu na 6 lutego 2023 r. funkcjonowały też fundusze fakultatywne, o których mowa w art. 19. ust 2 *uoib*, tj.: nagród (2.526.770 zł); stypendialny (5.173.231 zł); badań własnych (76.636.777 zł). Natomiast fakultatywny fundusz wdrożeń³⁷ nie został utworzony.

3. [Polityka rachunkowości] Obszar dotyczący zasad rachunkowości wymaga istotnych zmian. *Polityka* nie spełnia niektórych wymogów określonych w art. 10 *uor*. W szczególności istotna część zagadnień była uregulowana w załącznikach do niej, które nie były zatwierdzane przez Kierownika Jednostki, ponadto dokument był częściowo niekompletny i nieaktualny.

Polityka została wprowadzona Zarządzeniem nr 334 Dyrektora NASK z 5 stycznia 2018 r. w sprawie ustalenia dokumentacji opisującej zasady rachunkowości przyjęte w NASK-PIB³⁸. Załącznikiem nr 1 do niej jest Zakładowy Plan Kont, który również ma załączniki.

Przyjęte w *Polityce* rozwiązania dopuszczają możliwość zmiany i aktualizacji załączników do niej przez Głównego Księgowego³⁹. Stanowi to naruszenie art. 10 ust. 2 *uor*, gdyż to kierownik jednostki odpowiada za ustalenie i aktualizację tej dokumentacji. W efekcie niektóre istotne zagadnienia, np. ustalenie metod wyceny aktywów i pasywów oraz ustalenie wyniku finansowego zostało uregulowane w załączniku nr 1 Zakładowym Planie Kont, który nie był podpisywany przez kierownika jednostki.

²³ Na podstawie decyzji Ministra Cyfryzacji z 24 września 2021 r., nr DC.WSC.72053.13.2021/2 oraz z 22 sierpnia 2022 r., nr 5/DC/DEC/2022.

²⁴ Załącznik nr 2 do pisma NASK z 31 marca 2023 r. znak: DAW.091.2.2023.MWI (13), tj.: finalna wersja sprawozdania finansowego za 2022 r. w zakresie bilansu oraz rachunku zysku i strat.

²⁵ Sprawozdanie z działalności NASK za 2021 r., s. 8.

²⁶ Na podstawie załącznika nr 2 do pisma NASK z 31 marca 2023 r. znak: DAW.091.2.2023.MWI (13), tj.: finalnej wersji sprawozdania finansowego za 2022 r. w zakresie bilansu oraz rachunku zysku i strat.

²⁷ Pismo NASK z 10 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (8).

²⁸ Na podst. zał. nr 2 do pisma z 31 marca 2023 r. znak: DAW.091.2.2023.MWI (13), tj.: finalnej wersji sprawozdania finansowego za 2022 r. w zakresie bilansu oraz rachunku zysku i strat.

²⁹ Pismo NASK z 10 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (8).

³⁰ Pismo NASK z 24 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (12).

³¹ Wersja 1.0 z 31 grudnia 2022 r.

³² Wydruk z systemu finansowo-księgowego wg stanu na 6 lutego 2023 r. (zobowiązania).

³³ Pismo NASK z 24 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (12).

³⁴ Zakupu pakietów gwarancyjnych.

³⁵ Pismo NASK z 28 lutego 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (5).

³⁶ Stan funduszy po zaokrągleniu do pełnych złotych.

³⁷ Pismo NASK z 16 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (5).

³⁸ Następnie zmiany w tym dokumencie zostały wprowadzone Zarządzeniem nr 408 Dyrektora NASK z 25 listopada 2019 r. zmieniającym Zarządzenie Dyrektora NASK nr 334 z dnia 1 stycznia 2018 r. w sprawie ustalenia dokumentacji opisującej zasady rachunkowości przyjęte w Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej – Państwowym Instytucie Badawczym.

³⁹ Dodatkowo należy wskazać, że przekazane przez NASK załączniki do *Polityki Rachunkowości* nie były za wyjątkiem jednego (załącznik „J”) przez nikogo podpisane.

Dyrektor NASK wyjaśnił⁴⁰, że celem tego było zapewnienie aktualnych zasad rachunkowości – mając na uwadze częste zmiany w tym zakresie w trakcie roku obrotowego. Jednocześnie wskazał, że odpowiednie zmiany zostaną wprowadzone przy najbliższej aktualizacji dokumentu. Pomimo tego należy zauważyć, że część postanowień załączników do *Polityki* była nieaktualna, np. § 4 ust. 3 Zakładowego Planu Kont dotyczący kosztów działalności, o której mowa w art. 2 ust. 1-3 *uoib*.

Ponadto wystąpiły przypadki braku wiedzy w Instytucie w zakresie aktualności załączników (załączniki *J* i *K*). Dyrektor NASK wyjaśnił⁴¹, że są one poddawane weryfikacji i w przypadku braku aktualności zostaną zaktualizowane.

Pozostałe naruszenia *uor* dotyczyły braku określenia zasad ochrony danych i ich zbiorów, w tym dowodów księgowych wytworzonych w postaci papierowej (art. 10 ust. 4 *uor*). Dyrektor NASK wyjaśnił⁴², że kwestie te zostały uregulowane w innym dokumencie⁴³, a przy najbliższej aktualizacji *Polityki* zostanie to doprecyzowane. Ponadto w *Polityce* nie została wskazana wersja oprogramowania i data rozpoczęcia jego eksploatacji (art. 10 ust. 3c *uor*). W ocenie NASK⁴⁴, informacje zawarte w § 2 ust. 1 *Polityki* oraz w instrukcjach zawartych w systemie i dostępnych użytkownikom, są wystarczające. Nie można się z tym zgodzić, gdyż *Polityka* powinna zawierać dane określone w art. 10 *uor*, a nie odsyłać do innych dokumentów.

W NASK wprowadzono regulacje dotyczące obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych, a najważniejsze z nich to:

- Zasady przepływu informacji i wystawiania dokumentów finansowych NASK-PIB z 15 lutego 2018 r.,
 - Instrukcja kancelaryjna Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej – Państwowego Instytutu Badawczego⁴⁵.
- Ponadto Dyrektor NASK wyjaśnił⁴⁶, że wprowadzenie jednej kilkudziesięciostronicowej regulacji byłoby nieefektywne.

4. [Wyodrębnienie działalności] Postanowienia *Polityki* w zakresie rozdziału działalności podstawowej, o której mowa w art. 2 ust. 1-3 *uoib* od pozostałej określonej w art. 2 ust. 4 *uoib* są nieaktualne. W praktyce Instytut do działalności podstawowej zalicza wszystkie obszary swojej aktywności (również projekty dotowane) z wyjątkiem działalności gospodarczej (jej wyodrębnienie następuje poprzez prowadzenie oddzielnych kont księgowych dla przychodów oraz ewidencji zarządczej dla kosztów).

Do działalności podstawowej zalicza się zgodnie z art. 2 ust. 1-3 *uoib*: prowadzenie badań naukowych, prac rozwojowych oraz ich wdrażanie i przystosowanie do potrzeb praktyki. W zakresie tym mieści się również działalność powiązana, np. upowszechnianie wyników badań, kształcenie w szkole doktorskiej itp. Instytut może prowadzić również inną działalność niż wskazana powyżej pod warunkiem jej wyodrębnienia rachunkowego i finansowego z działalności podstawowej. Dyrektor NASK wyjaśnił⁴⁷, że przepisy nie regulują sposobu wyodrębnienia działalności, o której mowa w art. 2 ust. 4 *uoib* od tej wskazanej w art. 2 ust. 1-3 *uoib*. W Instytucie przyjęto rozwiązanie, że cała działalność poza działalnością gospodarczą mieści się w działalności, o której mowa w art. 2 ust. 1-3 *uoib*. W efekcie również zadania zlecane przez Ministra Cyfryzacji (oraz inne podmioty) w formie dotacji mieszczą się w działalności podstawowej.

Wskazano, że⁴⁸ wyodrębnienie działalności, o której mowa w art. 2 ust. 4 *uoib*, odbywa się poprzez prowadzenie oddzielnych kont księgowych dla przychodów oraz ewidencji zarządczej dla kosztów. W kwestii braku aktualności *Polityki* w zakresie rozdziału obu rodzajów działalności Dyrektor NASK wyjaśnił⁴⁹, że regulacja zawiera odpowiednie postanowienia, a brak aktualności nie przekładał się na wiarygodność sprawozdań finansowych. Ponadto wskazał, że planowane jest przeprowadzenie przeglądu *Polityki* na przełomie I i II kwartału 2023 r.

Nie każda dotacja musi być przeznaczona na prowadzenie badań naukowych, prac rozwojowych lub ich wdrażanie i przystosowanie do potrzeb praktyki. Dlatego warto mieć to na względzie przy aktualizacji *Polityki* w NASK.

5. [Dotacje] W latach 2020-2022 dotacje stanowiły główne źródło przychodów NASK. Wartość zawieranych umów w tym okresie również systematycznie wzrastała. Instytut wykorzystał ponad 96% otrzymanych środków⁵⁰. Przyczynami braku wykorzystania części dotacji były oszczędności, Covid-19 lub niepełna realizacja zadania. Najwięcej środków przyznano na realizację rządowego programu Ogólnopolska Sieć Edukacyjna. Podmiotem, który przekazał najwięcej dotacji i o największej wartości był Minister Cyfryzacji. Według prognoz na 2023 r. dotacje w dalszym ciągu będą stanowiły główne źródło przychodów NASK. W tym kontekście należy zwrócić uwagę na działania Instytutu zmierzające do uzyskania finansowania kosztów pośrednich dotacji na odpowiednim poziomie.

W latach 2020-2022 zawarto 76 umów⁵¹ o łącznej wartości około 899 mln zł oraz 2,4 mln €. Z czego:

- w 2020 r. 18 umów na kwotę: około 232,6 mln zł;
- w 2021 r. 29 umów na kwotę: około 280,7 mln zł oraz 1,2 mln €;
- w 2022 r. 29 umów na kwotę: około 385,7 mln zł oraz 1,2 mln €.

⁴⁰ Pismo NASK z 10 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (4).

⁴¹ Pismo NASK z 10 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (4).

⁴² Pismo NASK z 10 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (4).

⁴³ Obecnie jest to Zarządzenie nr 562 dyrektora NASK z dnia 30 grudnia 2022 r. ws. aktualizacji przepisów kancelaryjno-archiwalnych NASK-PIB.

⁴⁴ Pismo NASK z 10 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (4).

⁴⁵ Załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 562 Dyrektora NASK z 30 grudnia 2022 r. w sprawie aktualizacji przepisów kancelaryjno-archiwalnych NASK-PIB, w uzgodnieniu z Naczelnym Dyrektorem Archiwów Państwowych.

⁴⁶ Pismo NASK z 10 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (4).

⁴⁷ Pismo NASK z 24 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (12).

⁴⁸ Pismo NASK z 24 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (12).

⁴⁹ Pismo NASK z 24 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (12).

⁵⁰ Rozliczono 53 z 76 umów zawartych w latach 2020-2022. Wynika to z faktu, że część umów ma kilkuletni okres finansowania, a więc nie sporządzono jeszcze sprawozdań końcowych.

⁵¹ Ponadto w wskazanym okresie NASK realizował również 22 zadania na podstawie umów zawarty przed 2020 r.

NASK rozliczył 53 z tych umów (70%). Kwoty wykazane w sprawozdaniach końcowych wyniosły łącznie 602,6 mln zł⁵² i 392,2 tys. €, co stanowi łącznie ponad 96% otrzymanych środków⁵³. Z przekazanego zestawienia dotacji oraz wyjaśnień NASK⁵⁴ wynika, że przyczynami niewykorzystania dotacji były: oszczędności; Covid 19; niepełna realizacja zadania. Pozostałe dotacje są obecnie w fazie realizacji ze względu na dłuższy niż rok okres ich wykonania. Należy wskazać, że Instytut realizował w latach 2020-2022 również zadania na podstawie umów zawartych w latach wcześniejszych.

Najwięcej dotacji i o największej wartości przekazał Minister Cyfryzacji/KPRM, tj.: w latach 2020-2022 zawarto 55 umów o łącznej wartości 796,6 mln zł. Najwięcej środków przeznaczono na realizację rządowego programu Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej (wartość z umów – 463,2 mln zł). Pozostałe dotacje dotyczyły szeroko rozumianego zakresu zadań związanych z cyfryzacją oraz bezpieczeństwem teleinformatycznym. Ponadto Instytut otrzymał na te zadania dotacje od innych podmiotów, zarówno krajowych jak i zagranicznych. Zgodnie z prognozami w 2023 r. planowano pozyskać 544,9 mln zł⁵⁵.

Mając na uwadze skalę zawieranych umów i pozyskiwanych środków istotne jest właściwe określenie wysokości kosztów pośrednich w dotacjach. Chodzi o to, aby Jednostka nie ponosiła strat wskutek realizacji zadań zleconych. W celu zapobieżenia takim sytuacjom Instytut prowadzi własne bieżące analizy – ostatnia przeprowadzona analiza bazuje na danych z pierwszych 10 miesięcy 2022 r.⁵⁶. Dzięki temu Jednostka ma możliwość przedstawienia ich podmiotowi udzielającemu dotacji. W rezultacie obecnie koszty pośrednie są ustalane dla każdej dotacji indywidualnie w porozumieniu z podmiotem dotującym⁵⁷.

6. [Zamówienia publiczne] W Jednostce funkcjonowały regulacje, które wspierały proces udzielania zamówień publicznych. Ma to szczególne znaczenie, gdyż skala udzielanych przez NASK zamówień jest znaczna, tj.: na podstawie wniosków wszczętych od 2022 r. do 24 marca 2023 r. udzielono zamówień o łącznej wartości: 207,5 mln zł. Jednakże prowadzony rejestr zakupów za 2022 r. zawierał nieprawidłowe dane. W konsekwencji NASK sporządził sprawozdanie dla Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych za 2022 r. zawierające nierzetelne informacje i konieczna była ich korekta.

Proces udzielania zamówień publicznych uregulowano w Zarządzeniu Dyrektora NASK z 2 stycznia 2023 r. nr 563 w sprawie wprowadzenia *Regulaminu udzielania zamówień publicznych*. Regulacja ta dotyczy zarówno zamówień do których stosuje się przepisy *ustawy PZP*⁵⁸, jak również do postępowań wyłączonej spod jej stosowania. Wskazano w niej m. in.: wymóg sporządzenia wniosku o udzielenie zamówienia publicznego niezależnie od wartości zamówienia; obowiązek dokumentowania procesu udzielania zamówienia; sposobu szacowania wartości zamówienia; zasad dotyczących zachowania obiektywizmu i bezstronności. Kwestie związane z zawieraniem umów określono w Zarządzeniu Dyrektora NASK z 9 sierpnia 2021 r. nr 490 w sprawie wprowadzenia *nowych Zasad postępowania z dokumentacją umów w NASK-PIB*, a także w instrukcji umieszczonej w intranecie NASK (znajduje się tam również szereg wzorów dokumentów).

Skala udzielonych zamówień była znaczna. Na podstawie 1114 wniosków wszczętych od 1 stycznia 2022 r. do 24 marca 2023 r.⁵⁹ Instytut zawarł umowy o łącznej wartości 207,5 mln zł, w tym w trybie *ustawy PZP* 86,7 mln zł. Najwięcej NASK przeznaczył na zakup sprzętu IT, w tym serwerowego oraz sieciowego, tj.: 49,7 mln zł. Znaczne środki zostały również przeznaczone na budowę, rozbudowę oraz bezpieczeństwo sieci i systemów teleinformatycznych, tj.: 34,5 mln zł.

Jednostka przygotowała roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach, o którym mowa w art. 82 *PZP* w oparciu m. in. o nierzetelne dane zawarte w prowadzonym rejestrze zakupów za 2022 r. Dyrektor NASK wyjaśnił, że dane w rejestrach za 2022 i 2023 r. zawierały błędy lub były niekompletne ze względu na automatyczne zapisywanie części danych w systemie EZD⁶⁰. W efekcie stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości dane w prowadzonych rejestrach zostały uzupełnione i poprawione⁶¹. Dyrektor NASK przekazał także korektę sprawozdania o udzielonych zamówieniach Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych⁶².

7. [Nadzór nad sytuacją ekonomiczno-finansową] Pozytywnie należy ocenić funkcjonujące w NASK dobre praktyki w zakresie raportowania, które umożliwiają wszechstronną ocenę stanu finansowego Jednostki. Składają się na nie bardzo rozbudowane i szczegółowe raporty finansowe (miesięczne/tygodniowe).

Dyrektor NASK wyjaśnił⁶³, że począwszy od 2020 r. w Instytucie funkcjonuje raportowanie zarządcze. Polega ono na miesięcznym raportowaniu o stanie przychodów i kosztów oraz wyniku finansowego przypisanego do aktualnej struktury organizacyjnej. Raporty są przekazywane do: Kierowników projektów; Kierowników Centrów Budżetowych; Dyrektorów Pionów; Dyrektorów Centrów; Dyrektora NASK. Zakres i częstotliwość przekazywania informacji jest zróżnicowana i dostosowana do potrzeb. W szczególności raporty dla Dyrektora NASK są przygotowywane co miesiąc i obejmują informację o realizacji wydatków w całym Instytucie w odniesieniu do budżetu oraz informację o prowadzonych w projektach. Z kolei informacje dla Dyrektora finansowego są sporządzane co tydzień i zawierają informację dot. stanu rachunków bankowych ich prognozy w perspektywie 21 dni oraz sprawozdanie z działalności lokacyjnej.

⁵² W kwocie tej NASK wykazał również wydatki sfinansowane z kar umownych w wysokości 133. 782,43 zł

⁵³ 625,7 mln zł i 506,5 tys. €.

⁵⁴ Załącznik do pisma NASK z 21 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (11) oraz pismo NASK z 31 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (13).

⁵⁵ Zestawienia dotacji planowanych na 2023 r. przekazane 21 marca 2023 r. zawiera dane zbiorcze, tj. zarówno dotyczy umów które NASK zamierza podpisać lub podpisał w 2023 r. jak i tych już realizowanych na podstawie wcześniejszych umów.

⁵⁶ Metoda ustalania wysokości narzutu na koszty ogólne NASK-PIB z 23 stycznia 2023 r.

⁵⁷ Pismo NASK z 24 lutego 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (4).

⁵⁸ Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1710).

⁵⁹ Instytut przekazał kontrolerom ostateczne korekty prowadzonych rejestrów 24 marca 2023 r.

⁶⁰ Pismo NASK z 24 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (12).

⁶¹ Instytut przekazał kontrolerom ostateczne korekty prowadzonych rejestrów 24 marca 2023 r.

⁶² Korekta została przesłana 27 marca 2023 r.

⁶³ Pismo NASK z 14 lutego 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (2).

Za sporządzanie raportów zarządczych odpowiada⁶⁴: Zespół Kontrolingu⁶⁵, Dział Księgowości⁶⁶ oraz Zespół Ewidencji i Rozliczeń Kontraktów⁶⁷. Dyrektor NASK wyjaśnił⁶⁸, że w oparciu o przedstawiane raporty są podejmowane decyzje, np. o przesunięciu zasobów oraz przyspieszeniu decyzji zakupowych w celu wykorzystania otrzymanych dotacji. W ocenie Dyrektora w przypadku przekroczenia kwot dotacji przedstawione raporty minimalizują negatywny wpływ tej sytuacji (konieczność pokrywania kosztów).

Organizacja i jakość pracy

8. [Plany działalności] NASK posiadał plany działalności rozumiane jako roczny plan finansowy oraz perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej na lata 2022-2025, a także kierunkowe plany tematyczne badań naukowych i prac rozwojowych na 2022 r. Plany te prawidłowo zatwierdziła lub zaopiniowała Rada Naukowa zgodnie z art. 29 ust. 2 pkt 5 lub 6 *uoib*.

Według wyjaśnień Dyrektora NASK⁶⁹, plany finansowe oraz perspektywiczne kierunki działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej *zapewniają potrzeby planowania* i wytyczne do podejmowania decyzji zarządczych o charakterze finansowym oraz na potrzeby statutowe. Ponadto Rada Naukowa zgodnie z art. 29 ust. 2 pkt 5 *uoib* pozytywnie zaopiniowała⁷⁰ Kierunkowy plan tematyczny badań naukowych i prac rozwojowych NASK-PIB na 2022 r.

W okresie objętym kontrolą Jednostka nie posiadała strategii ani innego równoważnego dokumentu określającego w perspektywie wieloletniej misję, wizję oraz cele i mierniki ich osiągnięcia. Jednakże Dyrektor NASK widzi potrzebę posiadania strategii na lata 2024-2025 i w Instytucie rozpoczęły się prace nad jej przyjęciem [szerzej: pkt: 13 *Wystąpienia*].

9. [Struktura organizacyjna] Potencjał instytucjonalny NASK jest dostosowany do zadań określonych w *uoib* oraz *Statucie NASK*⁷¹. W okresie objętym kontrolą przeprowadzono zmiany organizacyjne mające na celu rozwój Instytutu i wzmocnienie roli naukowo-badawczej Jednostki (m.in. utworzenie Pionu Studiów Zaawansowanych) oraz sprawniejszą realizację zadań zleconych.

Struktura organizacyjna NASK składa się z sześciu centrów (nad każdym z nich nadzór pełni inny zastępca dyrektora), które dzielą się na piony/zespoły lub działy. Trzy zmiany w *Regulaminie Organizacyjnym*⁷² wprowadzone w latach 2020-2023 zostały pozytywnie zaopiniowane przez Radę Naukową NASK oraz Zakładową Organizację Związkową⁷³. Ponadto Dyrektor NASK na podstawie upoważnienia określonego w § 7 pkt. 4 regulaminu organizacyjnego siedem razy dokonywał zmian w schemacie organizacyjnym⁷⁴, który jest załącznikiem do regulaminu organizacyjnego.

10. [Stan zatrudnienia, fluktuacja kadr] Zasoby kadrowe NASK umożliwiają realizację zadań określonych w *uoib* oraz *Statucie NASK*. Jednostka zatrudniała w 2023 r. 987 pracowników (wobec 719 w 2020 r.). Nie wdrożono planów zatrudnienia, rozumianych jako spójny dokument obejmujący wymiar finansowy (tj. wydatki na wynagrodzenia) oraz obrazujący całościowe potrzeby kadrowe NASK (w tym aktualne i przyszłe wakaty do obsadzenia), stanowiska, wymagane kwalifikacje i zadania przewidziane do wykonania, a także planowane terminy rekrutacji. W strukturze zatrudnienia NASK (wg stanu na dzień rozpoczęcia kontroli) zdecydowanie dominowali pracownicy zatrudnieni na stanowiskach administracyjno-ekonomicznych (aż 95% tj. 932 osoby), obrazuje to m.in. jak nieliczna jest kadra naukowa oraz inżynieryjno-badawcza Instytutu⁷⁵.

Fluktuacja pracowników w latach 2020-2023 wyniosła 12-16%. W tym czasie NASK zatrudnił 657 nowych pracowników, natomiast 417⁷⁶ osób odeszło z pracy. Do głównych przyczyn odejść z NASK należą m.in.: niezadowolający poziom wynagrodzeń oraz chęć zmiany kierunku rozwoju zawodowego⁷⁷. Na koniec 2023 r. w Instytucie ma pracować 1192 osób⁷⁸ (oznacza to wzrost o ponad 66% w stosunku do 2020 r.). Wzrost zatrudnienia wynika z rozwoju organizacji oraz konieczności realizacji nowych zadań zleconych⁷⁹.

Zdaniem NASK fluktuacja ma charakter naturalny i jest charakterystyczna dla obszaru działalności Jednostki, dlatego nie wpłynęła negatywnie na jakość wyników pracy. Ponadto Instytut podejmuje działania mające na celu podniesienie

⁶⁴ Pismo NASK z 9 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (7).

⁶⁵ Raporty zarządcze kierowane do poszczególnych odbiorców oraz raport *Prognozę stanu środków finansowych +21 dni*.

⁶⁶ Informacja o stanie rachunków bankowych Instytutu.

⁶⁷ Sprawozdanie z działalności lokacyjnej.

⁶⁸ Pismo NASK z 9 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (7).

⁶⁹ Pismo NASK z 2 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (6)

⁷⁰ Uchwała nr 4 Rady Naukowej z 25 marca 2022 r.

⁷¹ Aktualny Statut NASK został przyjęty decyzją nr 1 Ministra Cyfryzacji w sprawie zatwierdzenia zmian w statucie Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej – Państwowego Instytutu Badawczego z dnia 13 grudnia 2022 r. (Dz. Urz. Min. Cyf. z 2022 r. poz. 23).

⁷² Aktualny Regulamin Organizacyjny został wprowadzony Zarządzeniem nr 552 Dyrektora NASK - PIB z dnia 25 listopada 2022 r. w sprawie wprowadzenia nowego Regulaminu organizacyjnego Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej - Państwowego Instytutu Badawczego.

⁷³ Wymóg uzyskania opinii Rady Naukowej oraz Zakładowej Organizacji Związkowej przy propozycji zmiany regulaminu organizacyjnego został ujęty w art. 6 ust. 4 *uoib*.

⁷⁴ Aktualny schemat organizacyjny został przyjęty Zarządzeniem nr 553 Dyrektora NASK-PIB z dnia 25 listopada 2023 r. w sprawie schematu organizacyjnego Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej – Państwowego Instytutu Badawczego z późniejszymi zmianami.

⁷⁵ *Uoib* w art. 39 wyróżnia następujące kategorie pracowników: naukowci, badawczo-inżynieryjni, inżynieryjno-techniczni, administracyjno-ekonomiczni, biblioteczni i pracownicy dokumentacji naukowej, obsługi i inni.

⁷⁶ Ponadto 82 pracowników NASK w 2022 r. zostało przeniesionych do COI w trybie przeniesienia (art. 231 Kodeksu Pracy), nie zostali oni wliczeni do poziomu fluktuacji.

⁷⁷ Od 2022 r. NASK prowadzi badanie exit interview (objęło ono 20 osób), wskazane przyczyny zostały najczęściej podane przez odchodzących z pracy.

⁷⁸ Załącznikiem nr 1 do pisma NASK z 3 marca 2023 r. znak: DAW.091.2.2023.MWI (6b), tj.: Zestawienie wynagrodzeń.

⁷⁹ Pismo NASK z 9 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (7).

atrakcyjności pracy m.in. poprzez: podwyżki wynagrodzeń, wspieranie rekrutacji wewnętrznych oraz zwiększone nakłady na podnoszenie kwalifikacji pracowników⁸⁰.

W kwestii braku planów zatrudnienia Dyrektor NASK wskazał na konieczność elastycznego reagowania na potrzeby związane z realizacją zadań zleconych oraz dynamikę rozwoju NASK, ze względu na możliwość angażowania w projekty, wobec których nie zdefiniowano uprzednio zakresu. Kierujący komórką może zainicjować rekrutację w ramach określonego budżetu⁸¹.

Należy zauważyć, że wprowadzenie planów zatrudnienia nie stoi w sprzeczności z realizacją celów NASK. Zdefiniowanie potrzeb kadrowych, przez wprowadzenie takich planów wsparłoby, kierownictwo Jednostki w zarządzaniu zasobami ludzkimi.

11. [Kadra naukowa] W latach 2020-2023 w Instytucie priorytetem była realizacja zadań zleconych (w tym prace badawczo-rozwojowe i rozwój produktów)⁸², w wyniku czego Jednostka nie w pełni wykorzystywała swój naukowy potencjał, o czym świadczy m.in. zmniejszająca się w kolejnych latach liczba publikacji pracowników naukowych Instytutu. Zatrudniono nieliczną kadre naukową, która posiadała wysokie kwalifikacje i doświadczenie w naukach ścisłych i technicznych a także społecznych⁸³. Dyrektor NASK podjął działania mające na celu rozwój kadry naukowej w Instytucie (np. ogłoszenie konkursów na nowe stanowiska naukowe oraz stworzenie nowych komórek organizacyjnych w Centrum Badań i Rozwoju), które zostały przedstawione w dokumentach określających główne cele przyszłej Strategii NASK na lata 2024-2025 [szerzej: pkt 13 *Wystąpienia*]. Niewielka liczba pracowników naukowych w Jednostce, która jest Państwowym Instytutem Badawczym wskazuje na konieczność rozwijania podstawowej działalności, określonej w art. 1 i 2 *uoib*, tj. badań naukowych i prac rozwojowych ukierunkowanych na ich wdrożenie i zastosowanie w praktyce. Zatem znaczny udział pracowników naukowych w strukturze zatrudnienia jest jak najbardziej pożądany. Dyrektor NASK wyjaśnił⁸⁴, że zaplanowano nabór dodatkowych 20 pracowników naukowych w latach 2022-2023. Do zakończenia czynności kontrolnych nie zatrudniono ani jednej osoby (4 kandydatów na stanowiska naukowe oczekuje na zatrudnienie).

W dniu rozpoczęcia kontroli kadre naukową tworzyło 18 osób (niecałe 2% wszystkich pracowników), w tym: 4 profesorów, 11 doktorów oraz 3 magistrów. W porównaniu do 2020 r. liczba pracowników naukowych zmniejszyła się o 8 osób. Miało to odzwierciedlenie w spadającej liczbie publikacji w czasopiśmie naukowych z 24 w 2020 r. do 5 w 2022 r. Dyrektor NASK wyjaśnił, że *w celu utrzymania kategorii naukowej A⁸⁵ do roku 2022 wprowadzono strategię priorytetyzującą działania inżynierskie i wdrożeniowe (...), co w latach 2021-2022 przede wszystkim wiązało się m.in. z mniej interesującą dla naukowców pracą deweloperską i wdrożeniową. Obecnie priorytetem są już badania podstawowe (...). Ponadto większość okresu 2020-2022 to czas pandemii, który zahamował naturalnie atrakcyjne aspekty pracy naukowej – wyjazdy konferencje, spotkania oraz seminaria (...)*.

12. [Działalność podstawowa] Pomimo niewielkiej kadry naukowej prawidłowo realizowano zadania określone w art. 2 ust. 1-3 *uoib*, jako działalność podstawowa. W latach 2020-2023 NASK prowadził badania naukowe, prace dot. komercjalizacji wyników badań oraz działalność dydaktyczną, a także popularyzatorską. Należy podkreślić, że Jednostka skupiła się na pracy wdrożeniowej, a w mniejszym stopniu badawczej⁸⁶. NASK właściwie dopasowała się do wymagań i potrzeb otoczenia⁸⁷, jednak należy zgodzić się z Dyrektorem Instytutu, który dostrzega konieczność wzmocnienia roli badań naukowych w Jednostce, których realizacja powinna należeć do podstawowej, ustawowej działalności NASK.

W latach 2020-2023 pracownicy NASK opracowali 24 publikacje (monografie, rozdziały i redakcje naukowe) oraz 50 publikacji w czasopiśmie naukowych. Potwierdzeniem wysokiego poziomu działalności naukowej jest przyznanie Instytutowi kategorii A w dyscyplinie informatyka techniczna i telekomunikacja w 2022 r. W uzasadnieniu decyzji⁸⁸ wskazano m.in.: realizację 19 projektów naukowych, 258 osiągnięć związanych z komercjalizacją wyników badań naukowych oraz 1 przyznany patent. NASK w ramach przystosowania i wdrażania wyników badań naukowych i prac rozwojowych do potrzeb praktyki stworzyła własne systemy związane z odpięciem zagrożenia w obszarze cyberbezpieczeństwa. Do najważniejszych z nich należą BotSense, ARAKIS, NPC, oraz FLDX⁸⁹. Systemy te są wykorzystywane m.in. przez ABW, 127 innych instytucji, 13 banków (ochrona 17 mln kont bankowych) oraz wielu klientów komercyjnych. Ponadto pracownicy Instytutu (16 osób) byli zaangażowani w prowadzenie zajęć w Szkole Doktorskiej PAN⁹⁰ oraz w Śląskim Centrum Inżynierii Prawa, Technologii i Kompetencji Cyfrowych, gdzie prowadzili studia podyplomowe⁹¹. Instytut prowadził również inne kursy i szkolenia w tym związane z cyberbezpieczeństwem - m.in. dla użytkowników systemów ARAKIS GOV,

⁸⁰ Pismo NASK z 21 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (11).

⁸¹ Pismo NASK z 9 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (7).

⁸² Pismo znak: DAW.091.2.2023.MWI (7).

⁸³ Na potrzeby kontroli Jednostka przesłała biogramy pracowników naukowych posiadających co najmniej stopień naukowy doktora.

⁸⁴ Pismo NASK z 21 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (11).

⁸⁵ W 2022 r. decyzją Ministra Edukacji i Nauki NASK utrzymał kategorię naukową A w dyscyplinie informatyka techniczna i telekomunikacja, tym samym utrzymał kategorię przyznaną w 2017 r.

⁸⁶ Pismo DAW.091.2.2023.MWI (7) pyt. 12a.

⁸⁷ W tym m.in. do kryteriów przyznawania kategorii naukowych przez Ministra Edukacji i Nauki oraz jednostek zlecających realizację działań w formie dotacji i konkursów oraz podmiotów komercyjnych.

⁸⁸ Decyzja Ministra Edukacji i Nauki nr 22/203/2022 z 29 lipca 2022 r.

⁸⁹ Warto zauważyć, że wynik NASK w kryterium II decyzji o przyznaniu kategorii naukowej „Efekty Finansowe badań naukowych i prac rozwojowych”(136.63 pkt) znacząco przewyższa wartość referencyjną określoną przez Ministra EIn dla dyscypliny naukowej informatyka techniczna i telekomunikacja (13,118-29,188)

⁹⁰ Szkoła Doktorska została utworzona przez 6 instytutów PAN (Badań Systemowych, Bio cybernetyki i Inżynierii Biomedycznej, Informatyki Teoretycznej i Stosowanej, Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej, Podstaw Informatyki, Podstawowych Problemów Techniki) wspólnie z NASK. Do prowadzenia zajęć oddlegowano 7 pracowników.

⁹¹ Konsorcjum zostało utworzone przez NASK, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach oraz Politechnikę Śląską. Do prowadzenia zajęć oddlegowano 9 pracowników Jednostki.

FLDX, BotSense oraz dotyczące popularyzacji i edukacji w zakresie bezpiecznego korzystania z Internetu przeznaczone m.in.: dla uczniów, nauczycieli oraz pracowników samorządowych⁹².

13. [Planowana Strategia NASK na lata 2024-2025] Od kwietnia 2022 r. NASK pracuje nad wzmocnieniem podstawowej działalności Instytutu – badań naukowych⁹³. W tym celu tworzona jest koncepcja rozwoju, opisująca działania dotyczące uzyskania najwyższej kategorii naukowej A+⁹⁴. NASK planuje m.in. pozyskanie nowej kadry naukowej oraz otwarcie szkoły doktorskiej. Pomimo opóźnień w stosunku do pierwotnego harmonogramu⁹⁵, pozytywnie należy ocenić działania zmierzające do podniesienia roli nauki w NASK oraz opracowania strategicznego dokumentu określającego misję, wizję i cele Jednostki, a także mierniki ich osiągnięcia.

Oprócz zwiększenia liczby pracowników naukowych (o 20) w ramach rozwoju nauki NASK planuje otwarcie własnej szkoły doktorskiej oraz zwiększenie rozpoznawalności Jednostki jako instytutu badawczego – w tym celu wynegocjowano warunki umowy najmu przestrzeni pod nowy kampus Centrum Badań i Rozwoju NASK, a także opracowano nowe logo NASK SCIENCE, które jest elementem działań Science PR. Dyrekcja NASK podjęła działania zmierzające do rozwinięcia działalności międzynarodowej (seminaria naukowe, wymiany naukowe) oraz zmieniła strukturę organizacyjną Centrum Badań i Rozwoju. Jednostka planuje również wspieranie naukowców w publikowaniu wyników badań oraz realizacji międzynarodowych projektów. Na czerwiec 2023 r. planowane jest przedłużenie umowy partnerskiej z MIT (Massachusetts Institute of Technology), trwają przygotowania do nawiązania kolejnych umów (m.in. z Uniwersytetem Stanforda)⁹⁶.

Zarządzanie

14. [Zarządzanie Jednostką i komunikacja wewnętrzna] Wprowadzone w Jednostce regulacje i przyjęte rozwiązania pozwalają na skuteczne zarządzanie. Efekty działań audytu wewnętrznego wspierają Dyrektora w usprawnianiu instytucji, a stosowane w NASK rozwiązania umożliwiają skuteczną komunikację wewnętrzną. Kierownictwo otrzymuje okresowe informacje o stanie Jednostki. Instytut posiada również certyfikaty i akredytacje związane z jego działalnością.

W Jednostce wprowadzono regulacje i rozwiązania służące zarządzaniu Jednostką, a w szczególności *Regulamin Organizacyjny oraz Regulamin Pracy*⁹⁷, czy dotyczące: zarządzania ryzykiem; obszaru finansów; ciągłości działania/ochrony zasobów/systemy informatyczne; komunikacji. Ponadto funkcjonuje zarządzanie projektowe i procesowe⁹⁸. Od 2020 r. w NASK wprowadzono również system raportowania zarządczego jako dobrą praktykę [szerzej: pkt 7 *Wystąpienia*]. Kontrolowany wyjaśnił⁹⁹, że w Jednostce są sporządzane m. in. roczne sprawozdania Dyrektora NASK; roczne sprawozdania finansowe itp., co pozwala na uzyskanie informacji o sytuacji NASK. W usprawnianiu Jednostki Dyrektor NASK wspierają również efekty działań audytowych (wzmocnienie funkcji zarządzania ryzykiem; działania naprawcze; budowa referencyjnych źródeł informacji; wprowadzanie/modyfikacja lub uproszczanie regulacji wewnętrznych¹⁰⁰).

Komunikacja wewnętrzna odbywa się przy użyciu szeregu narzędzi, którymi są: wewnętrzny portal, do którego dostęp mają wszyscy pracownicy; platforma do pracy grupowej; dysk sieciowy; mailing do wszystkich pracowników; newsletter (NASKletter); spotkania z pracownikami. Ponadto Dyrektor NASK wyjaśnił¹⁰¹, że działania te prowadzone są systematycznie i są dopasowane do bieżących potrzeb. Dzięki temu możliwe jest szybkie dotarcie do wszystkich pracowników z ważnymi informacjami.

O jakości zarządzania Instytutem świadczą również posiadane certyfikaty, tj.:

- Certyfikat spełnienia wymagań ISO 9001:2015 w zakresie rejestracji i utrzymania nazw domen internetowych ważny do 25 marca 2025 r.
- Certyfikat spełnienia wymagań ISO/IEC 27001:2017 (ISMS) w zakresie: obsługi rejestru domeny .pl.; obsługi zgłoszeń w ramach działu CERT Polska; obsługi węzła transgranicznego; obsługi zgłoszeń w ramach usług Cyber Thread Intelligence; usługi certyfikacji i oceny zgodności w obszarze cyberbezpieczeństwa; realizacji audytów proceduralnych i technicznych; rozwoju systemów informatycznych. Certyfikat jest ważny do 27 listopada 2023 r.
- Certyfikat akredytacji spełnienia wymagań ISO/IEC 17065:2013-03 wydany 2 listopada 2021 r. Kontrolowany wyjaśnił¹⁰², że certyfikat został wydany w zakresie Ośrodek Standaryzacji i Certyfikacji, zgodności wyrobów, kod ICS 35.030.

15. [Zarządzanie ryzykiem] W Instytucie prawidłowo zarządza się ryzykiem. Obejmuje ono 3 główne obszary, tj.: finanse, bezpieczeństwo informacji oraz projekty.

Dyrektor NASK wyjaśnił¹⁰³ że nie ma jednego dokumentu, który by obejmował całość problematyki związanej z zarządzaniem ryzykiem. Jednocześnie wskazał¹⁰⁴, że zarządzanie tym obszarem odbywa się w sposób systemowy na trzech płaszczyznach: finansowej (zidentyfikowane ryzyka są ujmowane w planie finansowym na dany rok);

⁹² Pismo NASK z 24 lutego 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (4).

⁹³ Świadczy o tym treść prezentacji ws. Strategii Rozwoju Nauki przedstawionych na 66 i 68 posiedzeniu Rady Naukowej NASK (maj i listopad 2022 r.) oraz informacja przekazana w piśmie NASK z 21 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (11).

⁹⁴ Pismo NASK z 24 lutego 2023 r., DAW.091.2.2023.MWI (4) pyt. 1a.

⁹⁵ Harmonogram został przesłany jako załącznik do pisma NASK z 9 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (7).

⁹⁶ Pismo NASK z 21 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (11).

⁹⁷ Zarządzenie nr 525 Dyrektora NASK z 29 kwietnia 2022 r. w sprawie wprowadzenia zmian w Regulaminie Pracy w NASK -PIB.

⁹⁸ Zarządzenie nr 387 Dyrektora NASK z 23 maja 2019 r. w sprawie wprowadzenia Polityki Zarządzania Procesami w NASK-PIB.

⁹⁹ Pismo NASK z 14 lutego 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (2).

¹⁰⁰ Pismo NASK z 14 lutego 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (2).

¹⁰¹ Pismo NASK z 14 lutego 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (2).

¹⁰² Pismo NASK z 14 lutego 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (2).

¹⁰³ Pismo NASK z 10 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (8).

¹⁰⁴ Pismo NASK z 14 lutego 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (2).

bezpieczeństwa informacji (sporządzane są raporty); projektowej w oparciu o regulację¹⁰⁵ (w przypadku projektów dofinansowanych z UE ryzyko projektowe raportowane jest w systemie Monaliza oraz SL2014). Ponadto Kontrolowany podał¹⁰⁶, że obecnie toczą się w NASK prace nad udoskonaleniem obszaru zarządzania ryzykiem.

16. [Regulminy pracy i wynagradzania] Kluczowe regulacje takie jak: *Regulamin Pracy* i *Regulamin Wynagradzania*¹⁰⁷ są adekwatne do potrzeb Instytutu, a także zgodne z *Kodeksem Pracy*¹⁰⁸.

Uwagę zwraca rozwiązanie przewidziane w § 36 ust. 2 Regulaminu Pracy, tj.: możliwość zachowania prawa do wynagrodzenia przez pracowników korzystających z zwolnienia od pracy w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych (6 godzin tygodniowo lub 24 miesięcznie). Kontrolowany wyjaśnił¹⁰⁹, że obowiązek zwolnienia pracownika/wykładowcy od pracy na czas prowadzenia zajęć dydaktycznych wynika z przepisów prawa¹¹⁰. W kwestii zachowania prawa do wynagrodzenia wskazano, że jest to związane z szczególną rolą jaką pełnią w Instytucie pracownicy naukowcy prowadzący aktywność dydaktyczną. W ocenie Dyrektora NASK jest to forma benefitu, który ma na celu zachęcenie tej grupy pracowników do współpracy z NASK.

Należy się zgodzić z Kontrolowanym, że przepisy prawa nakładają na pracodawcę obowiązek zwolnienia pracownika z świadczenia pracy na czas pełnienia funkcji wykładowcy. Pracodawca może też wprowadzić do regulaminu pracy zasadę zwolnienia pracownika z zachowaniem prawa do wynagrodzenia, jednakże ew. finansowanie takiego wynagrodzenia z środków publicznych budzi wątpliwości, w szczególności w kontekście art. 44 ust. 3 pkt 1 *ufp*, który stanowi, że wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny. Wprowadzenie takich benefitów dla pracowników o szczególnym znaczeniu dla Instytutu jest zasadne, jednakże wydaje się, że właściwym byłoby finansowanie ich ze środków własnych.

17. [Rekrutacja, oceny okresowe i zakaz konkurencji] W NASK prawidłowo zarządzano obszarem rekrutacji pracowników naukowych, a także wprowadzono obowiązek zawierania umów o zakazie konkurencji oraz obowiązek uzyskiwania zgody na podejmowanie dodatkowego zatrudnienia. Wprowadzono regulacje dotyczące oceny okresowej dorobku naukowego i technicznego pracowników (naukowych oraz badawczo-technicznych), które są zgodne z *uoib*.

Z *Regulaminu Pracy*¹¹¹ wynika obowiązek zawierania umów o zakazie konkurencji, w ramach których uregulowano obowiązek uzyskiwania przez pracowników naukowych Instytutu zgody na podejmowanie dodatkowego zatrudnienia w ramach stosunku pracy lub własnej działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 43 ust. 6 *uoib* kryteria i tryb przeprowadzania i ogłaszania konkursów na stanowiska naukowe określono w § 10 *Statutu NASK*. Natomiast w przypadku pozostałych rekrutacji, zostały one zebrane w dokumencie *Zasady bezpieczeństwa w zarządzaniu zasobami ludzkimi*¹¹². Dodatkowo w Intranecie pracownicy mają możliwość zapoznania się z prezentacją stworzoną na podstawie tej regulacji pn. *Zasady rekrutacji w NASK PIB 2023*, która w zwięzły i przejrzysty sposób opisuje najważniejsze standardy w procesie rekrutacji (zarówno zewnętrznych jak i wewnętrznych) pracowników nienaukowych. W NASK wprowadzono również system poleceń pracowniczych *Polec pracę w NASK-PIB*¹¹³.

Kwestie dotyczące oceny okresowej zostały właściwie uregulowane w Zarządzeniu nr 567 Dyrektora NASK z 3 lutego 2023 r. w sprawie zmiany Regulaminu trybu oceny okresowej dorobku badawczo-technicznego pracowników badawczo-technicznych NASK-PIB oraz w Zarządzeniu nr 416 Dyrektora NASK z 10 stycznia 2020 r. w sprawie Regulaminu trybu oceny okresowej dorobku naukowego i technicznego pracowników naukowych NASK-PIB.

18. [Wynagrodzenia] Wydatki na wynagrodzenia osobowe oraz bezosobowe wzrastają, tj.: w 2020 r. wynosiły 98,2 mln zł, a w 2023 r. planuje się 192,5 mln zł. Tak znaczny wzrost (ok. 96%)¹¹⁴, wynika w szczególności ze wzrostu zatrudnienia w NASK (na koniec 2023 r. w stosunku do 2020 r. planuje się wzrost o 66%). Istotną część składową wynagrodzeń osobowych stanowiły nagrody, premie oraz inne składniki (np. dodatki zadaniowe, za pracę w godzinach nadliczbowych lub w porze nocnej; ekwiwalent za urlop; pracownicze plany kapitałowe itp.), które w 2022 r. stanowiły blisko 28% wydatków na wynagrodzenia osobowe, natomiast w 2023 r. będą stanowiły (wg prognozy) ok. 13,5% tych wydatków¹¹⁵.

W latach 2020-2023 wydatki na wynagrodzenia osobowe¹¹⁶ (dane za 2023 r. dotyczą wartości planowanych) wzrosną z 97,9 mln zł do 181,5 mln zł. Liczba pracowników NASK sukcesywnie rośnie w 2020 r. wyniosła 719 osób, natomiast na koniec 2023 r. planuje się 1192 osób (tj. wzrost o 66%).

W 2022 r. wydatki na ten cel wyniosły 41,9 mln zł, a w 2023 r. Instytut planuje na ten cel przeznaczyć 24,5 mln zł. Dane za 2023 r. mają charakter prognozy, np. w przekazanym przez NASK zestawieniu wynagrodzeń za lata 2020-

¹⁰⁵ Zarządzenie nr 439 Dyrektora NASK z 23 lipca 2020 r. w sprawie Polityki Zarządzania Projektami w NASK-PIB.

¹⁰⁶ Pismo NASK z 10 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (8).

¹⁰⁷ Wprowadzony Zarządzeniem nr 538 Dyrektora NASK z 23 września 2022 r. w sprawie wprowadzenia zmian w Regulaminie Wynagradzania w NASK-PIB.

¹⁰⁸ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks Pracy.

¹⁰⁹ Pismo NASK z 28 lutego 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (5).

¹¹⁰ § 13 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 15 maja 1996 r. w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1632).

¹¹¹ § 11 *Regulaminu Pracy*: W zakresie określonym w odrębnej umowie pracownik nie może prowadzić działalności konkurencyjnej wobec pracodawcy, ani też świadczyć pracy w ramach stosunku pracy lub na innej podstawie na rzecz podmiotu prowadzącego taką działalność. § 17 pkt 7 *Regulaminu Pracy* - naruszenie zakazu konkurencji jako ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych.

¹¹² Zgodnie z informacjami uzyskanymi od kontrolowanego, jest to dokument wykonawczy w stosunku do Polityki Bezpieczeństwa NASK-PIB.

¹¹³ Wprowadzony Zarządzeniem nr 516 Dyrektora NASK-PIB z dnia 28 lutego 2022 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Programu *Polec pracę w NASK-PIB*.

¹¹⁴ Na podst. załącznika nr 1 do pisma NASK z 3 marca 2023 r. znak: DAW.091.2.2023.MWI (6b). Przedstawione dane mają inny układ niż te wykazywane w sprawozdaniach finansowych.

¹¹⁵ W prognozie na 2023 r. nie uwzględniono ew. nagród rocznych, co wpływa na przedstawione dane procentowe za 2023 r.

¹¹⁶ Załącznik nr 1 do pisma NASK z 3 marca 2023 r. znak: DAW.091.2.2023.MWI (6b). Przedstawione dane mają inny układ niż te wykazywane w sprawozdaniach finansowych.

2023 nie ujęto ew. nagród rocznych. Średnie miesięczne wynagrodzenie w 2022 r. wyniosło 14.508 zł (w tym 4.056 zł premie, nagrody i inne świadczenia) wobec 10.889 zł w 2020 r. Biorąc pod uwagę lata 2020-2023 wzrastają również wydatki na wynagrodzenia bezosobowe z 327 tys. zł w 2020 r. blisko 11 mln zł w 2023 r. (planowane). W 2022 r. wzrost był spowodowany natomiast realizacją stypendiów i staży oraz projektów: kariera jutra i bank staży.

19. [Wynagrodzenia i dodatkowe zatrudnienie Kierownictwa NASK] Wynagrodzenia kadry kierowniczej NASK z tytułu pełnionych funkcji było zgodne z *ustawą kominową*¹¹⁷. Nie stwierdzono również nieprawidłowości w kwestii podejmowania dodatkowego zatrudnienia przez członków Kierownictwa NASK, tj. nie naruszono art. 28 ust. 3-5 *uoib*.

Członkowie Kierownictwa NASK¹¹⁸ uzyskiwali wynagrodzenia z tytułu pełnionych funkcji, które mieściły się w przedziałach określonych w *ustawie kominowej* oraz w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów w sprawie wykazu podmiotów o szczególnym znaczeniu dla państwa, w których może być podniesiona maksymalna kwota wynagrodzenia miesięcznego z dnia 7 maja 2018 r.¹¹⁹

W okresie sprawowania funkcji kierowniczych dwóch Członków Kierownictwa NASK otrzymało premie półroczne/kwartalne oraz nagrody roczne z tytułu wcześniej pełnionych funkcji w NASK. Wypłata tych nagród/premii wynikała z obowiązujących w Instytucie w danym okresie regulaminów wynagradzania, tj. pracownicy NASK po spełnieniu określonych wymogów mają prawo do otrzymania ww. nagród/premii. Zatem w obszarze tym nie stwierdzono naruszenia *ustawy kominowej*. W kwestii podejmowania dodatkowego zatrudnienia przez Członków Kierownictwa – jeden z dyrektorów prowadził zajęcia dydaktyczne na wyższej uczelni. Minister Cyfryzacji wyraził na to zgodę w umowie o zakazie konkurencji, zgodnie z art. 28 ust. 3-5 *uoib*. Pozostali Członkowie Kierownictwa nie wykonywali innej pracy, przebywali na urloпах bezpłatnych albo zawiesili działalność gospodarczą.

20. [Szkolenia pracowników] Jednostka skutecznie wspiera podnoszenie kwalifikacji¹²⁰. W 2022 r. z różnych jej form korzystała prawie połowa pracowników NASK. Mają oni możliwość również korzystania z Funduszu Stypendialnego i Funduszu Badań Własnych, choć w latach 2022-2023 żaden pracownik nie brał udziału w tej formie podnoszenia kwalifikacji.

W 2022 r. z 958 pracowników 455 (tj. ok. 48%) brało udział w różnego rodzaju działalności rozwojowej, na co zarezerwowano kwotę 5,8 mln zł (tj. 12.822 zł na osobę¹²¹). Natomiast w 2023 r. zaplanowano wydatki na podnoszenie kwalifikacji w kwocie 4,3 mln zł. Zmniejszenie kwoty w 2023 r. (w stosunku do 2022 r.) Dyrektor NASK uzasadnił¹²² tym, że większość szkoleń jest finansowana w ramach zewnętrznych projektów (w 2022 r. była to kwota 3,6 mln zł). Realizacja planów szkoleniowych w 2023 r. zależy więc od liczby ostatecznie podpisanych (w różnych miesiącach danego roku) umów dotacji. Dyrektor NASK poinformował¹²³, że w latach 2021-2022 realizowano program podnoszenia kwalifikacji menadżerów w ramach Akademii Menadżera i Menadżera na START (działania będą kontynuowane w 2023 r.), ponadto pracownicy korzystają również ze szkoleń wewnętrznych (Dzielimy się wiedzą, Dbajmy o siebie) i zewnętrznych (dofinansowanie studiów, kursów językowych, udziału w konferencjach oraz innych kursów i egzaminów branżowych).

Budżet Funduszy Stypendialnego i Badań Własnych na dzień rozpoczęcia kontroli wyniósł 7.695.455 zł. W latach 2022-2023 żaden z pracowników nie zgłosił się do udziału w tej formie podnoszenia kwalifikacji. NASK w tym okresie nie ogłaszał konkursów dla pracowników w trybie określonym w Regulaminie Stypendiów z funduszu stypendialnego i funduszu badań własnych. Zgodnie z § 8 ust. 1 Regulaminu Dyrektor NASK może wydać decyzję o udzieleniu wsparcia finansowego również poza konkursem (na wniosek lub z inicjatywy własnej) m.in. na działania na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

21. [KRS] Dane NASK w KRS były aktualne, jednakże negatywnie należy ocenić niewywiązywanie się przez Jednostkę z obowiązków terminowego: zgłaszania do KRS zmian statutu¹²⁴ oraz przesyłania do KRS¹²⁵ rocznego sprawozdania finansowego. Poprzednia kontrola¹²⁶, przeprowadzona przez Ministra Cyfryzacji, także stwierdziła nieprawidłowość w zakresie niezłożenia w terminie wniosku o zmianę wpisu do KRS w związku ze zmianą statutu, co stanowi naruszenie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym¹²⁷ (dalej: *ustawa KRS*).

Na podstawie *ustawy o KRS*, wniosek o wpis powinien zostać złożony nie później niż w terminie 7 dni od dnia zdarzenia (tj. wejścia w życie Decyzji Ministra Cyfryzacji zmieniającej Statut NASK¹²⁸), co miało miejsce 17 grudnia 2022 r. NASK złożyła wniosek¹²⁹ dopiero 3 stycznia 2023 r. (zamiast w terminie do 27 grudnia 2022 r.). Pracownik NASK wyjaśnił¹³⁰, że otrzymano informację o zmianie *Statutu NASK* dopiero 28 grudnia 2022 r., po czym w terminie 7 dni złożyła wniosek do sądu rejestrowego o aktualizację danych w KRS.

¹¹⁷ Ustawa o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi z dnia 3 marca 2000 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 2136).

¹¹⁸ Wg stanu na dzień rozpoczęcia kontroli, tj. 6 lutego 2023 r.

¹¹⁹ Dz.U. z 2018 r. poz. 886.

¹²⁰ Zarządzenie Dyrektora NASK nr 524 z 29 kwietnia 2022 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu podnoszenia kwalifikacji zawodowych w NASK-PIB.

¹²¹ Należy jednak zaznaczyć, że jedna osoba mogła brać udział w kilku formach podnoszenia kwalifikacji, ponadto w planie szkoleń (finansowym) zawarto takie pozycje jak np. udział w konferencjach branżowych.

¹²² Pismo NASK z 31 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (13).

¹²³ Pismo NASK z 31 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (13) oraz załącznik do pisma NASK z 14 lutego 2023 r. znak: DAW.091.2.2023.MWI (1).

¹²⁴ Wynikającego z art. 47 w związku z art. 38 pkt 3 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 1683), podmioty podlegające obowiązkowi wpisu do rejestru przedsiębiorców są obowiązane zgłaszać dane wymienione w art. 38 pkt 1 i 2a-15, art. 39, art. 40 oraz art. 44, (...) a także ich zmiany, niezależnie od obowiązków wynikających z odrębnych przepisów, chyba że ustawa stanowi inaczej.

¹²⁵ Na podstawie art. 69 ust. 1 *uor*.

¹²⁶ Wystąpienie pokontrolne z 30 grudnia 2020 r., znak: BM-WSKN.0811.6.2019; DNK.WK.5112.2.2020.AWO.

¹²⁷ Ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym.

¹²⁸ Decyzja Ministra Cyfryzacji z 13 grudnia 2022 r. w sprawie zatwierdzenia zmian w statucie NASK-PIB (D. Urz. MC z 2022 r. poz. 23).

¹²⁹ Przekazany jako załącznik do pisma znak: DAW.091.2.2023.MWI (4) z dnia 10 marca 2023 r.

¹³⁰ W mailu przesłanym kontrolerom 20 lutego 2023 r.

Sprawozdanie finansowe za 2021 r. zostało złożone do KRS 7 lutego 2023 r.¹³¹ (tj. dzień po rozpoczęciu kontroli), a powinno zostać złożone w ciągu 15 dni od zatwierdzenia sprawozdania finansowego. Minister Cyfryzacji zatwierdził sprawozdanie 19 sierpnia 2022 r.¹³². Przyjmując nawet założenie, że dokonałby tej czynności w ostatnim możliwym terminie – 30 września 2022 r.¹³³, to i tak maksymalny termin na przesłanie informacji do KRS dla NASK upływałby 15 października 2022 r. Dyrektor NASK wyjaśnił¹³⁴, że opóźnienie było spowodowane późnym przekazaniem zatwierdzenia podziału zysku za 2021 r. przez jednostkę nadzorującą, co nastąpiło dopiero 22 sierpnia 2022 r. i zbiegło się ze zmianą personalną na stanowisku Głównego Księgowego NASK.

Zauważyć należy, że Decyzję Ministra Cyfryzacji w sprawie zatwierdzenia zmian w *Statucie NASK* ogłoszono w powszechnie dostępnym Dzienniku Urzędowym Ministra Cyfryzacji. Ponadto w zakresie nieterminowego przekazania sprawozdania finansowego za 2021 r. do KRS należy wskazać, że zgodnie z art. 69 *uor* obowiązek ten spoczywa na Kierowniku Jednostki, a nie na Głównym Księgowym.

22. [Promowanie zasad etyki] Pozytywnie należy ocenić promowanie zasad etyki w Instytucie - wprowadzone regulacje w wystarczającym zakresie normują kwestie etycznego postępowania.

W Instytucie nie uchwalono kodeksu etyki lub innego dokumentu, w którym ujęto by wszystkie kluczowe zasady dotyczące etyki. Zamiast tego kwestie dotyczące etyki zostały ujęte w kilku dokumentach, tj.:

- a) Polityce Antykorupcyjnej¹³⁵,
- b) Planie Równości Płci¹³⁶,
- c) Polityce Antymobbingowej¹³⁷,
- d) *Regulaminie Pracy*¹³⁸.

Wyjaśniono¹³⁹, że kwestie etyczne są promowane również przez: szkolenia; stosowanie właściwych standardów komunikacji; bieżące monitorowanie realizacji zadań ukierunkowane na minimalizację działań niezgodnych z prawem.

23. [Realizacja zaleceń z poprzedniej kontroli MC] Instytut wykonał zalecenia wydane w efekcie poprzedniej kontroli przeprowadzonej przez Ministra Cyfryzacji, w szczególności dotyczące wdrożenia mechanizmów umożliwiających weryfikację trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych oraz prawidłowego przeprowadzenia i dokumentowania procesu szkolenia BHP pracowników.

Ostatnią kontrolę Ministra Cyfryzacji w NASK przeprowadzono na przełomie 2019 i 2020 r. W jej wyniku wydano 10 zaleceń¹⁴⁰. W okresie monitorowania stanu wdrożenia zaleceń przez KPRM¹⁴¹ Instytut wykonał 8 z 10 zaleceń. Pozostałe dwa były w trakcie realizacji (na ukończeniu)¹⁴². W trakcie kontroli przedstawiono dokumenty¹⁴³ i wyjaśnienia¹⁴⁴ potwierdzające realizację tych zaleceń.

Biorąc pod uwagę ustalenia i oceny przedstawione w *Wystąpieniu*, zalecam Panu Dyrektorowi:

1. Opracowanie i wdrożenie strategii rozwoju badań naukowych z uwzględnieniem celów długoterminowych i sposobów ich realizacji.
2. Aktualizację Polityki Rachunkowości w celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości.
3. Zapewnienie rzetelności danych w zakresie zamówień publicznych i terminowości przekazywania informacji do KRS.

Proszę Pana Dyrektora o przedstawienie, w terminie 60 dni od daty otrzymania *Wystąpienia*, informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub o przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Informuję, że od *Wystąpienia* nie przysługują środki odwoławcze.

Janusz Cieszyński
Minister Cyfryzacji
/dokument podpisany elektronicznie/

¹³¹Mail przesłany kontrolerom w 10 marca 2023 r. (potwierdzenie złożenia wniosku).

¹³²Decyzja Ministra Cyfryzacji z 19 sierpnia 2022 r., znak: 4/DC/DEC/2022.

¹³³ § 3a ust. 1 pkt 5 w związku z § 10aa rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie określenia innych terminów wypełniania obowiązków w zakresie ewidencji oraz w zakresie sporządzenia, zatwierdzenia, udostępnienia i przekazania do właściwego rejestru, jednostki lub organu sprawozdań lub informacji (Dz.U. z 2021 r. poz. 1832).

¹³⁴ Pismo DAW.091.2.2023.MWI (4) z dnia 10 marca 2023 r.

¹³⁵ Zarządzenie 409 Dyrektora NASK z dnia 2 grudnia 2019 r. dotyczące uchylecia Zarządzenia nr 341 Dyrektora NASK PIB z dnia 2 marca 2018 r. w sprawie wprowadzenia Polityki antykorupcyjnej NASK – PIB oraz wprowadzenia Polityki antykorupcyjnej NASK – PIB W V. 2.0.

¹³⁶ Zarządzenie nr 545 Dyrektora NASK z dnia 10 listopada 2022 roku w sprawie wprowadzenia w NASK – PIB Planu Równości Płci.

¹³⁷ Zarządzenie nr 479 Dyrektora NASK – PIB w sprawie wprowadzenia Polityki antykorupcyjnej NASK – PIB W V. 2.0.

¹³⁸ Zarządzenie nr 479 Dyrektora NASK z dnia 11 czerwca 2021 r. dotyczące wprowadzenia nowej Wewnętrznej Polityki Antymobbingowej w NASK.

¹³⁹ W § 5, § 9, § 10, § 11, § 12.

¹⁴⁰ Pismo NASK z 9 marca 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (7).

¹⁴¹ Wystąpienie pokontrolne z 30 grudnia 2020 r., znak: BM-WSKN.0811.6.2019; DNK.WK.5112.2.2020.AWO.

¹⁴² Notatka służbowa z 14 maja 2021 r., znak: DNK.WK.1742.2.2021.KL.

¹⁴³ Wdrożenie mechanizmów umożliwiających weryfikację wyboru trybu postępowania oraz wypełniania przesłanek uzasadniających skorzystanie z wyłączeń określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych, zgodnie z celem tej regulacji (zalecenie nr 4) oraz przeszkolenie pracowników w dziedzinie BHP zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz rzetelne dokumentowanie tego procesu (zalecenie nr 7).

¹⁴⁴ Zarządzenie nr 491 Dyrektora NASK z 9 sierpnia 2021 r. w sprawie wprowadzenia nowego Regulaminu udzielania zamówień w NASK-PIB; Zarządzenie nr 488 Dyrektora NASK z 22 lipca 2021 r. w sprawie wprowadzenia Procedury przeprowadzania szkoleń BHP dla osób wykonujących pracę w NASK-PIB.

¹⁴⁵ Pismo NASK z 14 lutego 2023 r., znak: DAW.091.2.2023.MWI (2).